

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

พระอานนท์

พระอานนท์เถระ ท่านเป็นพระโอรสพระองค์หนึ่งของพระเจ้า “สุกโกทนะ” แห่งราชวงศ์ศากยะ ในพระนครกบิลพัสดุ์แห่งแคว้นสักกะ โดยพระบิดาของท่านเป็นพระอนุชาของพระเจ้า “สุทโธนะ” พระมหากษัตริย์แห่งพระนครกบิลพัสดุ์ พระอานนท์เถระ ท่านจึงมีศักดิ์เป็นพระอนุชาของพระโคตมะสัมมาสัมพุทธเจ้า^๑

เหตุที่ท่านได้ชื่อว่า “พระอานนท์” หรือ “อานันทะ” ก็เพราะว่า ในตอนเมื่อคราวที่ท่านพระอานนท์เถระ ประสูตินั้น เหล่ามุลหุมุพระญาติทั้งหลายต่างก็มีความปีติยินดีและร่าเริงบันเทิงใจกันอย่างถ้วนหน้า^๒ โดยพวกมุลหุมุพระญาติทั้งหลายของท่านจึงได้ทรงขนานพระนามของท่านว่า “เจ้าชายอานันทะ”^๓ หรือ “เจ้าชายอานนท์” และนอกจากนี้แล้วแล้วท่านพระอานนท์เถระท่านยังเป็นสหชาติของพระโคตมะสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวคือ ผู้ที่เกิดขึ้นมาในวันเดียวกันและพร้อมกันกับพระโคตมะสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งในเหล่าสหชาติทั้ง ๗ อย่างนั้น ได้แก่

- ๑) พระนางยโสธรา หรือพระนางพิมพาเทวี (พระมารดาของพระราหุลกุมาร)
- ๒) พระอานนท์เถระ (พุทธอุปัฏฐากของพระโคตมะพุทธเจ้า)
- ๓) นายกาฬุทายีอำมาตย์ (อำมาตย์ผู้ไปกราบทูลให้ทรงเสด็จกลับเมืองกบิลพัสดุ์)
- ๔) นายฉันทะอำมาตย์ (องครักษ์ผู้ตามเสด็จในขณะทรงออกผนวช)
- ๕) ม้ากัณฐกะ (ม้าตัวที่ทรงในวันเสด็จออกผนวช)
- ๖) ต้นพระศรีมหาโพธิ์ (ต้นไม้เป็นที่ตรัสรู้)
- ๗) ขุมทรัพย์ทั้ง ๔ ทิศ (เอสะนิธิ,สังขนิธิ,ปุณทริกนิธิ,อุบลนิธิ)^๔

พระอานนท์เถระ ท่านออกบวชโดยการชักชวนของเจ้าชายอนรุทธะแห่งราชวงศ์ศากยะ^๕ ในคราวที่สมเด็จพระโคตมะสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงเสด็จไปเมืองกบิลพัสดุ์ เพื่อไปโปรดพระพุทธบิดา และมุลหุมุพระประยูรญาติทั้งหลายโดยที่ในขณะนั้น

^๑ วิวัช ธิรพันธ์เมธี, ประวัติพุทธบริษัท, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๐), หน้า ๒๒.

^๒ เถร.อ.๒/๓๙๗/๔๕๖.

^๓ ชุ.เถร. (ไทย) ๒๖/๑๔๙/๔๕๐.

^๔ ที.อ.๒/๑๒/๑๙.

^๕ พระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, พุทธานุพุทธประวัติ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาภูมิภุมาราชวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ ๒๔/๒๕๓๔), หน้า ๑๒๕

เจ้าชายอานนท์กับเจ้าชายอนรุทธะพร้อมด้วยเจ้าชายฝ่ายศากยะวงศ์ และเจ้าชายฝ่ายโกถิยะวงศ์อีก ๔ พระองค์ ได้แก่ เจ้าชายกิมพิละ เจ้าชายภัททियะ เจ้าชายภค และเจ้าชายเทวทัต ซึ่งรวมกันทั้งหมดเป็น ๖ พระองค์ด้วยกัน ได้พร้อมใจกันเสด็จออกผนวช โดยทั้งหมดได้เดินทางไปเฝ้าสมเด็จพระโคตมะสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่อนุปิยอัมพวัน ในแคว้นแคว้นของเจ้ามัลละ

ท่านพระอานนท์เถระได้เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาแล้วนั้น ภายหลังนับต่อกาลเวลาไม่นานมากนัก ท่านก็ได้บรรลุโสดาปัตติผล สำเร็จเป็นพระอริยบุคคลในชั้นโสดาบัน ก็เพราะการได้สดับรับฟังธรรมเทศนาของท่านพระปุลณมันตานีบุตรเถระ^๖

ท่านพระอานนท์เถระท่านได้รับการยกย่องสรรเสริญจากพระโคตมะสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าท่านเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ในตำแหน่งแห่งเอตทัคคะทั้ง ๕ ประการ กล่าวคือ

- ๑) เป็นพหูสูต ๒) เป็นผู้มั่งคั่ง ๓) เป็นผู้มั่งคั่ง ๔) เป็นผู้มั่งคั่ง ๕) เป็นพุทธอุปัฏฐาก

สำหรับการบรรลุพระอรหัตผลของท่านนั้น เป็นการบรรลุธรรมที่แปลกและแตกต่างกันออกไป กว่า การบรรลุธรรมของพระอรหัตผลสาวกูปอื่น ๆ กล่าวคือ ท่านบรรลุธรรมโดยอากัปกิริยาที่มีได้ อยู่ในอิริยาบถทั้ง ๔ คือในขณะที่ตัวท่านกำลังอยู่ในท่า ยืน เดิน นั่ง นอน โดยที่จะกำหนดให้ชัดเจนลงไปอยู่ในท่าใดท่าหนึ่งก็ได้ และนี่ก็คืออิริยาบถแห่งการบรรลุธรรมของท่าน ซึ่งก็นับว่าเป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์อย่างแท้จริง ท่านบรรลุพระอรหัตผล ภายหลังจากที่องค์สมเด็จพระบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงเสด็จดับขันธปรินิพพานล่วงกาลเวลา มาแล้วได้ ๓ เดือน ก่อนที่จะมีการทำปฐมสังคายนา(การทำสังคายนาครั้งที่ ๑) เพียง ๑ วัน

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

^๖ วินย. (บาลี) ๗/๓๓๑/๑๑๖